

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

Differentiated Instruction

อติยศ สรรคบุรานุรักษ์ *
ศศิณัฐ์ สรรคบุรานุรักษ์ *

บทคัดย่อ

ในบริบทของการจัดการศึกษา สิ่งสำคัญที่สุดคือ ผู้สอนต้องสามารถจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และทำความเข้าใจในความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนอันนำไปสู่การจัดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือจัดกลุ่มตามความสามารถ ความสนใจ และความพร้อมของผู้เรียน การสอนทักษะ หรือจัดเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนสามารถวิเคราะห์ข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ดี มีประสิทธิภาพ อันจะช่วยเสริมสร้างพัฒนาการของผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด แนวคิดทางการศึกษาแนวใหม่จึงเน้นในเรื่องการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (Differentiated Instruction) ยึดหลักความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยมุ่งจัดบรรยากาศการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสามารถ ความสนใจและความพร้อม ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพดีเยี่ยมนั้น ต้องอาศัยผู้ที่มีวิสัยทัศน์ผู้ที่เป็นแรงบันดาลใจ เข้าใจหรือมีความตระหนักและเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศในห้องเรียนที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล

In educational context, responding learners' needs were the most important. Instructors should also understand the differentiated needs of learners in order to provide individual or group learning for different abilities, interests and readiness. While skill teaching or appropriate content providing for specific learners' group would help instructors analyze individual needs and provide suitable and effective instruction to respond individual differences. It would improve learners' progress to achieve learning goals. New instructional concept concerned on providing education which emphasized the individual differences or called "Differentiated Instruction". Differentiated Instruction was based on individual differences which focused on learning environment that provided individual learning according to learners' abilities, interests, and readiness. However, effective differentiated instruction required person who had vision and inspiration understand and aware of this instruction and also being model for providing instruction and managing classroom environment that corresponded to individual differences.

* อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้มีการกำหนดแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาไทย เพื่อรองรับกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี และแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ทางการศึกษาไทย มีการกำหนดให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามธรรมชาติการเรียนรู้และเต็มศักยภาพ และกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดขึ้นให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและจุดเน้นที่ถือเป็นหัวใจประการหนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ คือ การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านกระบวนการคิด รวมไปถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้เน้นเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และในการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดและความแตกต่างของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ ที่หลากหลาย พ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการเรียน

รู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ (กรมวิชาการ, 2545 : 9)
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

การจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ กระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม ผู้สอนต้องพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของผู้เรียน การใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย การออกแบบและการวัดประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และนำไปสู่การพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้ 1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน 2. การเน้นความต้องการของผู้เรียนเป็นหลัก 3. การจัดกิจกรรมน่าสนใจ ไม่ทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย 4. ความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน 5. การท้าทายให้ผู้เรียนอยากรู้ 6. การตระหนักถึงเวลาที่เหมาะสมที่ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ 7. การสร้างบรรยากาศหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง 8. การสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ 9. การมีจุดมุ่งหมายของการสอน 10. การเข้าใจผู้เรียน ภูมิหลังของผู้เรียน 11. การไม่มีวิธีการใดวิธีหนึ่งเท่านั้น 12. การเรียนการสอนที่ดีเป็นพลวัต (Dynamic) กล่าวคือมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาทั้งในด้านการจัดกิจกรรมการสร้างบรรยากาศ การจัดเนื้อหาสาระ เทคนิควิธีการ 13. การสอนในสิ่งที่ไม่ไกลตัวผู้เรียน มากเกินไป (มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ, 2555:34-35)

ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องตระหนักถึงเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ความสำคัญและความจำเป็นในการวิเคราะห์ผู้เรียนอันเกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546 มาตรา6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มาตรา10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และมาตรา24 (1) การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ได้มีนักการศึกษาได้ศึกษาวิจัยความแตกต่างระหว่างบุคคลในหลายประเด็น โดยมีประเด็นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีผลต่อการเรียนรู้ ดังนี้

1. ความสามารถทางสติปัญญา (Intellectual ability) ความสามารถภายในตัวบุคคลที่พิจารณาได้จากพฤติกรรมที่แสดงออก ที่มีความคล่องแคล่ว รวดเร็ว ถูกต้อง ในการคิดแก้ปัญหาและการปรับตัว ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม (Adaptation) ความสามารถในการแก้ปัญหา (Problem solving) ความสามารถในการคิดแบบนามธรรม (Abstract thinking) ความสามารถในการเรียนรู้ (Learning ability) เป็นต้น

2. ลีลาการเรียนรู้(Learning Style) หมายถึง พฤติกรรมที่แตกต่างกันของผู้เรียน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ว่าผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างไร ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนที่ตนถนัดในการเรียนรู้ และในบางกรณีผู้เรียนสามารถปรับตัวหรือวิธีการเรียนรู้

ตามลักษณะของเนื้อหาที่จะเรียนได้ (Kolb,1984 อ้างถึงใน มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ, 2555:7)

3. ความรู้ก่อนเรียน(Prior Knowledge) ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมาก่อนที่จะเรียนรู้เรื่องใหม่ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนรู้ และมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

4. ความเครียด(Anxiety) ระดับความเครียดสูงจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะรบกวนกระบวนการการทำงานของสมองที่เป็นตัวควบคุมการเรียนรู้

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์(Achievement motivation) แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายามที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานเพราะหวังรางวัลแต่ทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1. มุ่งหาความสำเร็จ (Hope of Success) และกลัวความล้มเหลว (Fear of Failure) 2. มีความทะเยอทะยานสูง 3.ตั้งเป้าหมายสูง 4.มีความรับผิดชอบในการทำงานดี 5.มีความอดทนในการทำงาน 6.รู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง 7.เป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีการวางแผน 8.เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังไว้สูง

การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นวิธีการเฉพาะตัวในการศึกษาของแต่ละคนให้เรียนอย่างลึกซึ้งและรวดเร็วเท่าที่จะทำได้ ซึ่งทำให้ผู้สอนเชื่อได้ว่าผู้เรียนจะมีมาตรฐานที่สูงขึ้น ผู้สอนในห้องเรียนที่มีการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลจะใช้เวลาอย่างยืดหยุ่น มีการเลือกใช้ทฤษฎีที่เหมาะสมและเป็นเพื่อนคู่คิดหรือผู้อำนวยการความสะดวกให้แก่ผู้เรียนเพื่อดูว่าสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียนและสภาพแวดล้อมในการเรียนเหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ ผู้สอนจะไม่บังคับให้ผู้เรียนอยู่ในกรอบมาตรฐานที่ตั้งไว้ก่อนหน้านี้ อาจเรียกได้ว่าผู้สอนก็คือผู้เรียนที่เรียนรู้จากผู้เรียนของตัวเอง ผู้สอน

เป็นทั้งผู้วินิจฉัยปัญหา ผู้แนะนำทางเลือกที่ดีที่สุดให้กับผู้เรียน การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นเริ่มต้นด้วยความคิดที่ชัดเจนและยึดหยุ่นที่ประกอบด้วยแนวทางและวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศหรือมีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องสะท้อนผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลอันเกิดจากการจัดการเรียนการสอนเพื่อหาวิธีการหรือเทคนิคการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนด้วย (Tomlinson,1999:2) ผู้สอนควรพิจารณาวิธีการเรียนการสอนที่มีความหลากหลายและมีความสอดคล้องกับผู้เรียนเพื่อตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นต้องอาศัยวิธีการที่มีความหลากหลาย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้ กลยุทธ์วิธีการสอน รูปแบบและโครงสร้าง วิธีการการเรียนการสอนที่เสริมสร้าง ความแตกต่าง การวัดและการประเมินผล การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สามารถตอบสนองการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจและความพร้อมของผู้เรียนแต่ละคน การเรียนการสอนที่ส่งเสริมความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแนวความคิดแนวหนึ่งที่ดีที่สุด ในการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบ การเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ ไม่ใช่การจัดการเรียนสอนเป็นรายบุคคล สำหรับคนใดคนหนึ่ง หรือให้คำแนะนำสำหรับบางคน แต่เป็นการจัดกิจกรรมให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนทุกคนที่แตกต่างกัน โดยการกิจกรรมการเรียนให้มีความเท่าเทียมกัน เช่น การสร้างแบบจำลอง หรือสถานการณ์ในการจัดกิจกรรมร่วมกัน การให้คำแนะนำและกลยุทธ์การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการทำงานร่วมกัน เมื่อจัดกิจกรรมที่การตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่สามารถแยกความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้แล้วนั้น จะต้องกำหนดขอบเขตในการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม เช่น ขอบเขตของเวลา การสร้างความตระหนัก การตัดสินใจ และการ

ดำเนินการ ในการจัดการเรียนการสอนที่จะสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลให้กับผู้เรียนทุกคนจึงจะถือว่าเป็นความสำเร็จที่ดีที่สุด จุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนหรือจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนอันจะเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อผู้เรียนแต่ละคน (Sally J. Zepeda, 2008) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล มีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องที่ผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาต้องเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตามกระบวนการที่กำหนดให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้และการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 7 - 8)

ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

ในบริบทของการศึกษา คือ การที่ผู้สอนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ ผู้สอนเป็นผู้ทำความเข้าใจกับความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนในรูปแบบของการจัดงานกลุ่ม, การสอนทักษะ, หรือการเน้นเนื้อหาเฉพาะกลุ่ม, ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านหรือวิธีการต่างๆ ที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถตอบสนองอย่างดีและถูกต้อง

เป้าหมายของการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลคือความสามารถ ความก้าวหน้าหรือพัฒนาการของผู้เรียนอันเกิดจากการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตร อันส่งผลต่อการเติบโตขั้นสูงสุดของผู้เรียนแต่ละคน อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เรียนทั้งชั้นเรียนผ่านหลักสูตรแล้ว ก็จะมีเด็กจำนวนหนึ่งที่ไม่ผ่าน และเป็นธรรมดาที่จะมีผู้เรียนจำนวนหนึ่งเข้าใจบทเรียนตั้งแต่ก่อนเปิดภาคเรียนและมีอีกจำนวนหนึ่งที่เพิ่งเข้าใจบทเรียน

ตอนที่ผู้สอนสอนในห้อง ซึ่งผู้สอนจะมีวิธีให้เกรดเพื่อเป็นการวัดระดับการเรียนรู้ของผู้เรียน อย่างไรก็ตามผู้สอนก็ต้องให้เกรดอย่างระมัดระวัง เพราะการให้เกรดรายบุคคลกับผู้เรียนนั้นเป็นตัวชี้วัดการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างไว้ดังนี้

Tomlinson (1999) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นเริ่มต้นด้วยความคิดที่ชัดเจนและยืดหยุ่นที่ประกอบด้วยแนวทางและวิธีปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนต้องระมัดระวังสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน อันจะนำไปสู่การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

Tomlinson (1999) การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถ จัดระบบ ระเบียบ และจัดโครงสร้างหรือกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอน

Tomlinson (1999) การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ การเรียนการสอนที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ ผู้สอนเป็นผู้ประสานเรื่องราว เวลาว่าง วิธีการและกิจกรรม ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกันหรือวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้รายบุคคลได้

Tomlinson (1999) การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล หมายถึง การจัดการกิจกรรมที่การตอบสนองความต้องการของผู้เรียนที่สามารถแยกความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้แล้วนั้น จะต้องกำหนดขอบเขตในการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม เช่น เวลา การสร้างความตระหนัก การตัดสินใจ และการดำเนินการในการจัดการเรียนการสอนที่จะสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคลให้กับผู้เรียนทุกคนจึงจะถือว่าเป็นความสำเร็จที่ดีที่สุด

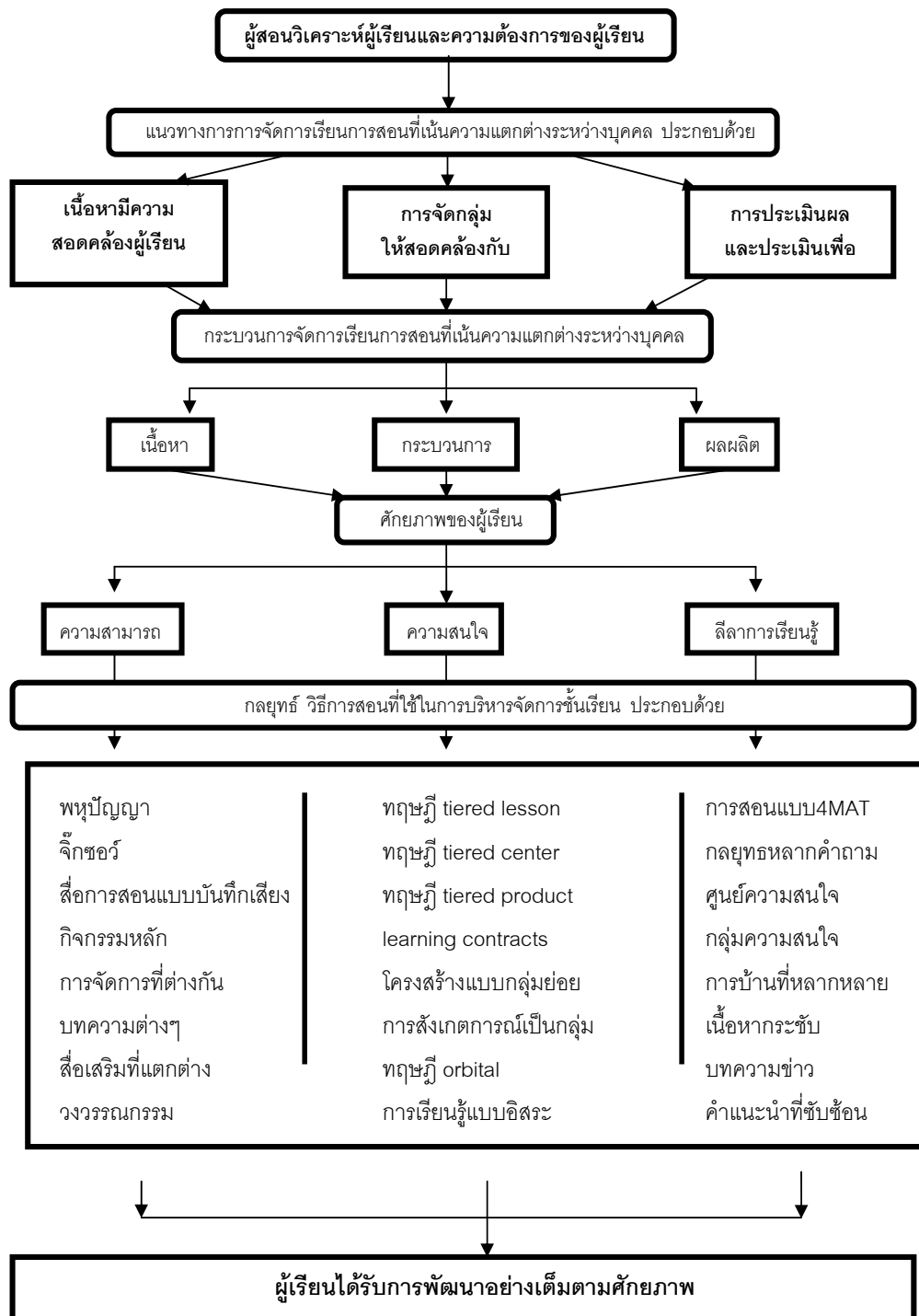
จุดมุ่งหมายหลักของการจัดการเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการจัดรูปแบบการเรียนการสอนหรือจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนอันจะเป็นประโยชน์และเสริมความถนัด ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

Tomlinson (2000:4) ในบริบทของการศึกษาคือ การที่ผู้สอนสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ ผู้สอนเป็นผู้ทำความเข้าใจกับความต้องการที่ต่างกันของผู้เรียนอันเกิดจากรูปแบบของการจัดงานกลุ่ม การสอนเสริมทักษะ หรือจัดเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับผู้เรียนเฉพาะกลุ่ม ส่งเสริมความสามารถด้านการอ่านและกลยุทธ์ต่างๆที่ผู้สอนสามารถตอบสนองอย่างดีและถูกต้อง

Tomlinson (2010) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่ว่า การเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องให้การศึกษาดำเนินการอย่างรอบคอบและโดยเจตนาที่จะตอบสนองความต้องการเฉพาะของผู้เรียน การเรียนการสอนที่เสริมสร้างความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้เราสามารถมองเห็นการเรียนรู้จากความหลากหลายแง่หลายมุมมองของผู้เรียน ซึ่งเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนสำหรับการจัดการเรียนซึ่งบางครั้งเราอาจจะมองตรงที่ความเหมือนที่แตกต่าง

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้เรียนแต่ละคนเป็นการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนผู้สอนในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ซึ่งสามารถสรุปหลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

แผนภูมิภาพที่ 1 : หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของ Tomlinson (2000 : 3)

การเปรียบเทียบระหว่างห้องเรียน

ห้องเรียนแบบเดิม	ห้องเรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล
<ul style="list-style-type: none"> ● ผู้เรียนไม่เผชิญปัญหาใดๆ ● การประเมินเป็นตัวชี้วัดว่าใครทำได้ ● ติดอยู่กับความรู้ที่มี ● ความฉลาดมีความหมายเดียว ● ผู้เรียนไม่ค่อยให้ความสนใจ ● พิจารณาการเรียนรู้อาจจำนวนไม่ก็ตัวเล็ก ● ใช้แนวทางเดียวกันทั้งห้องเรียน ● ใช้แผนการสอนควบคุมโครงสร้าง ● ใช้เกณฑ์การตัดสินทักษะจากตำรา ● ใช้การประเมินเป็นบรรทัดฐาน ● เวลาไม่ยืดหยุ่น ● มีแต่ตำราเรียน ● การตีความแนวความคิดมีแบบเดียว ● ผู้สอนเป็นผู้ชี้พฤติกรรมผู้เรียน ● ผู้สอนเป็นผู้แก้ปัญหา ● ผู้สอนให้เกรดโดยอิงภาพรวมของชั้นเรียน ● มีการประเมินผลการเรียนแบบเดียว 	<ul style="list-style-type: none"> ● ความยากจะถูกศึกษาเป็นพื้นฐาน ● ใช้การประเมินทำความเข้าใจ ● ขึ้นอยู่กับความรู้ที่ปรากฏ ● ความฉลาดเปลี่ยนไปตามพัฒนาการ ● ผู้เรียนเป็นผู้กำหนดความสนใจ ● มีตัวเลือกในการพิจารณา ● ใช้หลายแนวทางมาประยุกต์ ● ความพร้อม,ความสนใจและผลการเรียนของผู้เรียนเป็นตัวควบคุมโครงสร้าง ● ใช้ทักษะจริงเป็นตัวกำหนดทิศทางในการเรียนรู้ ● ใช้การประเมินแบบ multi-option ● เวลายืดหยุ่นตามความต้องการของผู้เรียน ● มีสื่อหลายอย่างให้ใช้ในห้องเรียน ● มีการหาแนวความคิดแบบอื่นๆร่วมกัน ● ผู้สอนเป็นเพียงผู้ชี้แนวทางที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เรียน ● ผู้เรียนช่วยผู้สอนและช่วยกันและกันแก้ปัญหา ● ผู้เรียนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางของเป้าหมายของตัวเอง ● ผู้เรียนถูกประเมินในหลายรูปแบบ

แผนภูมิภาพที่ 2 : ตารางเปรียบเทียบการเรียนการสอนห้องเรียนแบบเดิมกับการสอนในห้องเรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของ Tomlinson (1999 : 16)

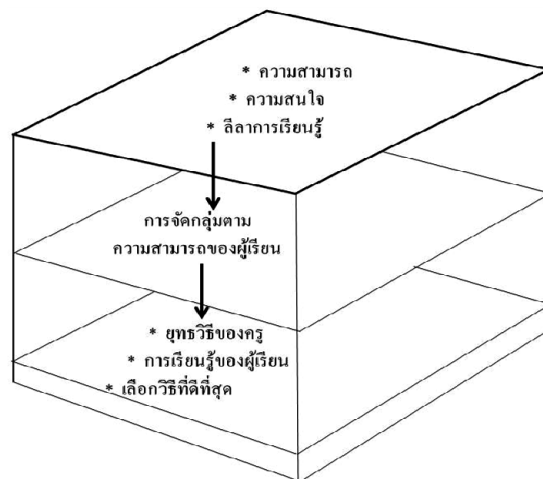
การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีประสิทธิภาพ

1. การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถยืดหยุ่นได้ ยกตัวอย่างจากเป้าหมายทางการเรียน ทั้งผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจตรงกัน อันประกอบด้วย เวลา เครื่องมือ สื่อการสอน วิธีการจัดกลุ่ม วิธีการเรียนหรือกระบวนการในห้องเรียนต่างๆ ล้วนสามารถปรับให้เข้ากับความต้องการของผู้เรียนได้เพื่อการเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อทั้งชั้นเรียนและผู้เรียนรายบุคคล

2. การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นจะเน้นให้ผู้เรียนมีความหลากหลายในห้องเรียน ฉะนั้นจึงทำให้ห้องเรียนมีทั้งคำแนะนำจากผู้สอนและแบบฝึกหัดที่เหมาะสมและการเรียน

การสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นทุกย่างที่ผู้เรียนพูดหรือแสดงออกผู้สอนต้องสรุปผลเป็นการประเมินเพื่อความก้าวหน้าสำหรับผู้เรียนเอง

3. การแบ่งกลุ่มที่ยืดหยุ่นทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้และจะช่วยให้ครูสามารถออกแบบการเรียนการสอนได้หลากหลายวิธี เช่น งานเดี่ยว งานกลุ่ม และงานของทั้งห้อง บางครั้งผู้เรียนที่มีความสนใจในด้านเดียวกันก็จะมารวมกลุ่มกัน บางครั้งผู้เรียนที่มีความสามารถหรือทักษะใกล้เคียงกันจะมารวมกลุ่มกัน ซึ่งการรวมกลุ่มที่ยืดหยุ่นได้นั้นทำให้เกิดผลที่หลากหลาย ทำให้เกิดการเรียนการสอนที่ตรงเป้าหมาย ดีต่อการเข้าถึงสื่อการสอนและเป็นโอกาสที่ดีที่ผู้เรียนจะเห็นศักยภาพของตนเองโดยผู้สอนจะเป็นผู้ทดสอบผู้เรียนเหล่านั้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย

แผนภูมิภาพที่ 3 : การแบ่งกลุ่มอย่างยืดหยุ่นในห้องเรียนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

Tomlinson (2000 : 6)

ความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร: ทีมงานที่ช่วยสนับสนุนการเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

เมื่อวางแผนการพัฒนาบุคลากรที่จะสามารถเปลี่ยนห้องเรียนได้ ผู้นำควรทดสอบความสามารถที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนแบบเน้นความแตกต่าง ผู้นำควรมีความรู้และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรที่คุ้มค่าการสละ

เวลาของผู้สอนเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

1. การพัฒนาบุคลากรควรอิงกับระดับความสนใจ (ด้านข้อมูล, ความเข้าใจ, ทักษะ), ความสนใจและระดับการเรียนรู้ ผู้สอนควรมีโอกาสเข้าร่วมการพัฒนาบุคลากรด้วยการตัดสินใจที่ตรงกับความจำเป็นของตนเอง การพัฒนาบุคลากรควรอยู่ในระดับ

ที่ผู้สอนพอใจ กิจกรรมเหล่านั้นจะมีการเรียนรู้ที่หลากหลายแม้แต่กิจกรรมเบื้องต้นที่ไม่ได้เกี่ยวกับการเน้นความแตกต่าง เช่น การอบรมเบื้องต้นที่ให้ความรู้วิธีการอ่านและอธิบายแล้วให้ผู้เข้าร่วมอบรมตัดสินใจว่าจะเข้าร่วมกลุ่มใดตามที่ตนเองถนัดเพื่อเป็นการฝึกฝนสิ่งที่สอนจริงที่โรงเรียนนั่นเอง

2. การพัฒนาบุคลากรควรจะนำเสนอทางเลือกที่เน้นตรงกับความต้องการเฉพาะของระดับชั้น โดยเฉพาะและสาขาวิชา ควรพัฒนาบุคลากรรองรับความต้องการและความรู้สึกของทั้งผู้สอนชั้นประถมศึกษาและผู้สอนโรงเรียนมัธยมแม้ว่าหลักการของการเน้นความแตกต่างที่มีหลายกลยุทธ์ที่ขึ้นอยู่กับการทำงานของระดับชั้นและสาขาวิชา ผู้สอนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนาที่มุ่งเน้นที่เฉพาะกับระดับชั้นและสาขาวิชา

3. การวางแผนพัฒนาบุคลากรต้องมีผู้ดูแลปัญหาและผู้นำด้านอื่นๆ ที่จะทำงานร่วมกับผู้สอนด้วย ผู้นำควรนำผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ในโรงเรียนมาร่วมพัฒนาบุคลากรด้วยรวมทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ ด้านเทคโนโลยี และแนว ทุกด้านล้วนควรเข้าร่วมการพัฒนาบุคลากรทั้งสิ้น

4. การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับความแตกต่างควรเน้นการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงและการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความแตกต่างที่มีความหมาย งานหนักที่สุดในห้องเรียนคือการทำให้ผู้เรียนแน่ใจว่าสิ่งที่ทำในห้องเรียนนั้นเป็นสิ่งที่มีความหมาย เราต้องพยายามสร้างหลักสูตรที่ดีอย่างต่อเนื่องแล้วจึงให้ผู้สอนเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน การพัฒนาบุคลากรนั้นจะเริ่มต้นด้วยการจัดหลักสูตรที่ดีแล้วให้ผู้สอนเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล

5. การพัฒนาบุคลากรควรมีการวางแผนเพื่อให้แน่ใจว่ามีการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจและทักษะในห้องเรียน การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

ควรจะให้ผู้สอนที่จะวางแผนที่จะใช้สิ่งที่พวกเขา กำลังเรียนรู้ในห้องเรียนของพวกเขาในการประเมินประสิทธิภาพของสิ่งที่นำมาใช้และเลือกโอกาสการเรียนรู้ใหม่ขึ้นอยู่กับขั้นตอนต่อไปในการเจริญเติบโตของตัวเองการพัฒนาพนักงานที่ถูกต้องแบบมาสำหรับการถ่ายโอนยังมีโอกาสและให้กำลังใจสำหรับผู้สอนที่จะทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอนเหล่านี้การศึกษาแบบกลุ่ม, การฝึกคู่, การเรียนการสอนร่วม การพัฒนาหลักสูตรและการสังเกตแนวทางที่อาจเป็นหนึ่งในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพของการพัฒนาบุคลากรในเรื่องนี้

6. การพัฒนาบุคลากรโดยโรงเรียนหรือเขตพื้นที่ควรจะต้องสอดคล้องกัน ในการพัฒนาบุคลากรที่จัดโดยโรงเรียนหรือเขตพื้นที่จะช่วยให้ผู้สอนได้เรียนรู้วิธีการใหม่ที่จะเข้าร่วมกับความต้องการของผู้เรียน ตัวอย่างเพิ่มเติมของวิธีการที่แตกต่างกันอาจจะมีการประกาศใช้ในห้องเรียนและเข้าใจการเชื่อมต่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูง

7. การพัฒนาบุคลากรโดยต้องยอมรับความพยายามในตัวของผู้สอน เมื่อผู้สอนมีความมุ่งมั่นในการเปลี่ยนโรงเรียนหรือเขตพื้นที่ควรจะต้องให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของตัวเองโดยการให้การสนับสนุนให้ผู้สอนในรูปแบบของการชำระเงินในรูปแบบเงินล่วงหน้าที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรที่พยายามสร้างหลักสูตรที่แตกต่าง โปรแกรมการรับรู้ และอื่นๆ การทำให้แนวความคิดของการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลดำเนินไปได้คือหน้าที่ของผู้บริหารในทุกชั้นของการดำเนินงาน นอกจากนี้การประยุกต์และเข้าถึงความเจริญเติบโตเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลมาใช้เป็นเป้าหมายของสถานศึกษานั้นก็เป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาเช่นกัน

สรุป

หากมองเข้าไปในห้องเรียนจะเห็นภาพสะท้อนของสังคมในประเทศนั้นๆ ส่วนใหญ่ในห้อง

เรียนจะมีผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันสองกลุ่มที่กำลังพยายามแลกเปลี่ยนการเรียนรู้กันและผู้เรียนเหล่านั้นก็ต้องการผู้สอนที่พร้อมจะยอมรับในสิ่งที่ผู้เรียนแต่ละคนเป็นและสามารถผลักดันผู้เรียนแต่ละคนให้เรียนรู้ได้เร็วเท่าที่จะทำได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้วห้องเรียนทั่วไปไม่ได้ถูกออกแบบมาให้รับกับความพร้อม ความสนใจ ความสามารถและผลการเรียนที่ต่างกันของผู้เรียนได้ นักการศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่เห็นภาพว่าห้องเรียนส่วนใหญ่ควรจะเป็นอย่างไร ปัจจุบันนี้เรามีการศึกษาเรื่องการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้นซึ่งทำให้เราสามารถพัฒนาห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ การเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นมีแนวความคิดของการเรียนและการสอนที่ผู้สอนบางส่วนเริ่มใช้แล้ว และเพื่อให้อาจารย์หลายท่านออกไปจึงมีการนำไปใช้ได้เกิดประโยชน์ในชั้นเรียน ระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่จะเป็นผู้ขับเคลื่อนระบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีการนิเทศ (Supervision) ดูแลติดตาม (Monitor) การโค้ช (Coach) การเป็นที่เลี้ยง (Mentor) ที่เป็นระบบอย่างเข้มแข็ง

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2545) **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพมหานคร : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.) , 2545.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545** พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

มาเรียม นิลพันธุ์และคณะ. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล**. ทุนอุดหนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554) **แนวทางการส่งเสริมคุณค่าความแตกต่างระหว่างบุคคล และคุณลักษณะอันพึงประสงค์**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด รุ่งโรจน์อินเตอร์กรุ๊ป.

Kolb, D.A. (1984). *Experiential Learning : Experience as the Source of Learning and Development*. New Jersey : Prentice-Hall Inc.

Sally J. Zepeda. (2008). *Professional Development What Work*. Eye On Education, Inc. NY. www.edugains.ca

Tomlinson, C. (1999). *The differentiated classroom: Responding to the needs of all learners*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Tomlinson, C. (2000). *Leadership for Differentiated School & Classrooms*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.

Tomlinson, C. (2010). *Leading and Managing A differentiated classroom*. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.